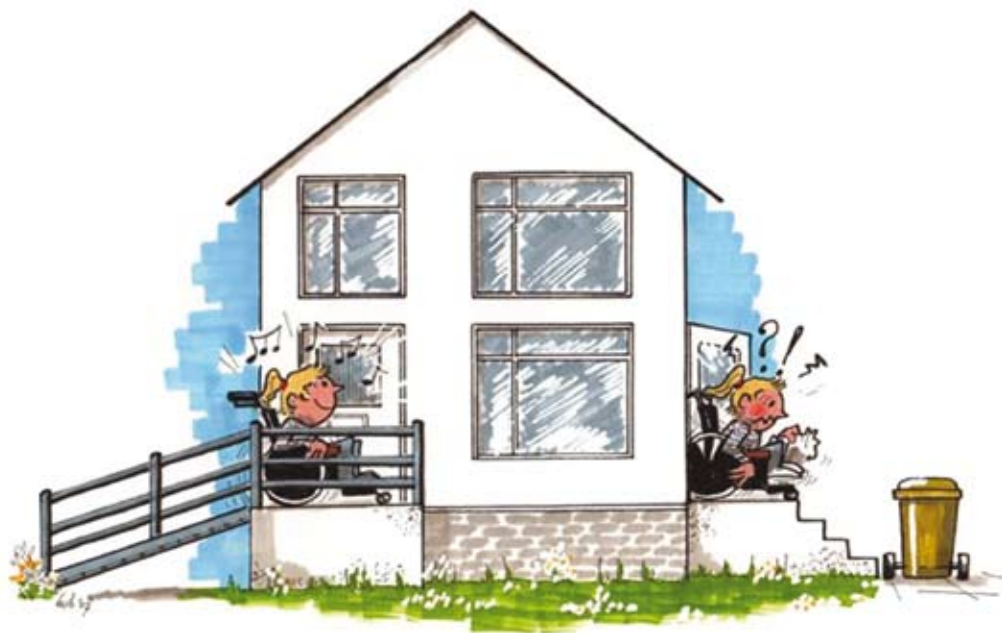

Werkboek inclusieve wijk scan

*Een meetinstrument voor GWI
samenwerkingspartners*

Dit is een uitgave van het Bredaas Centrum
Gehandicaptenbeleid in samenwerking met SOAB.

SOAB

Speelhuislaan 158

4815 CJ Breda

TELEFOON: 076 521 30 80

E-MAIL: info@soab.nl

SITE: www.soab.nl

Bredaas Centrum Gehandicaptenbeleid BCG

Postbus 9729

4801 LV Breda

TELEFOON: 06 11 88 18 35

E-MAIL: bcg@handicapbreda.nl

SITE: www.handicapbreda.nl en www.gwiwijk.nl

TEKST: Rolf Jobse en Chris van Faassen

TABELLEN: Chris van Faassen

VORMGEVING EN DRUKWERK: D-Studio.nl, Utrecht

ILLUSTRATIES: Bob Powers, Breda

Van deze uitgave is een txt versie beschikbaar via onze
website www.handicapbreda.nl en www.gwiwijk.nl.
Op aanvraag is een daisy versie te verkrijgen bij het BCG.

Noot van de schrijver

Bij het schrijven van de Inclusieve wijk scan is zoveel bijkomende informatie gegeven in de vorm van tabellen en tekst, dat het bijna niet meer werkbaar was om “even snel de vragen door te nemen”.

Daarom is dit “werkboek inclusieve wijk scan” geschreven. Het is niet aan te raden om het werkboek geheel los van de scan te gebruiken, maar u kunt het bij de hand houden als u de scanvragen snel achter elkaar wilt bespreken.

Chris van Faassen
Bredaas Centrum Gehandicaptenbeleid
November 2009

Hoofdstuk 1

Wie wonen er bij u in de buurt?

1. Kent u mensen met beperkingen in uw buurt? Overleg met elkaar welke mensen u kent en welke beperking(en) zij hebben.
2. Heeft u in beeld wie de alleenstaande mensen met beperkingen zijn die een groter risico lopen op een sociaal isolement?
3. Weet u wie er mantelzorgtaken verrichten (denk hierbij niet alleen aan de volwassen mantelzorgers, maar ook aan de kinderen!) in uw buurt en voor welke mensen zij zorgen?
4. Welke preventieve acties gaat u ondernemen om risico's van uitval of beschadiging te voorkomen?

Realiseert u zich dat deze mensen eenzaam en/of overbelast kunnen zijn? Of dat ze, als het jongere mantelzorgers betreft, niet net als andere jongeren, onbekommerd jong kunnen zijn maar belast worden met volwassen zorgen en volwassen taken?

Realiseert u zich dat deze mantelzorgers behoefte kunnen hebben aan respijtzorg? Met andere woorden: zelf iets ter ontspanning kunnen doen terwijl er goede zorg of opvang geregeld wordt voor degene voor wie zij zorgen?

Heeft u actiepunten die u kunt opnemen in het GWI wijkconvenant?

Hoofdstuk 2

Geschiedt wonen voor iedereen met een beperking

Geschikte huisvesting

1. Welke specifieke woonvoorzieningen voor senioren, mensen met een lichamelijke handicap, mensen met een verstandelijke beperking en mensen met psychische problemen kent u in uw wijk?
2. Zijn er volgens de GWI normen voldoende geschikte woningen voor ouderen en mensen met een lichamelijke handicap?
3. Zijn er aangepaste woningen of appartementen voor gezinnen in de wijk?
4. Zijn er voor mensen met beperkingen die zijn aangewezen op een speciale woonvorm (bijvoorbeeld met extra begeleiding) voldoende mogelijkheden in de wijk?*
5. Liggen de geschikte- en aangepaste woningen en speciale woonvormen op loopafstand van de belangrijkste voorzieningen?
6. Zijn er logeerhuizen, bijvoorbeeld voor tijdelijke opvang in het weekend of tijdens vakanties in de wijk?
7. Is er een zorghotel in de wijk?
8. Zijn er huisvestingsplannen voor uw wijk (onder andere van projectontwikkelaars) en hoe inclusief zijn die plannen?

Denkt u bij het plannen en realiseren van de verschillende voorzieningen die als actiepunt worden opgenomen in het GWI wijkconvenant aan het betrekken van de daadwerkelijke gebruikers?!

* SOAB 2008. *Geschiedt Wonen voor Iedereen. Inventarisatie specifieke woonvoorzieningen (beschermde en verzorgde) voor mensen tot 65 jaar met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking en mensen met psychische problemen.*

Heeft u actiepunten die u kunt op-
nemen in uw GWI wijkconvenant?

Geschikte woon- en leefomgeving

*Fysiek toegankelijke woon- en leefomgeving**

1. Is er een netwerk van integraal toegankelijke en herkenbare routes die de belangrijke voorzieningen met elkaar verbinden en voor mensen buiten de Centrale Zone (het gebied waarin alle belangrijke voorzieningen zoals huisarts, apotheek, winkels, banken etc. gevestigd zijn, van waaruit zorg- en welzijnsdiensten worden geleverd en waar de geschikte of aangepaste woningen zich bevinden) bereikbaar maken?
2. Is het Openbaar Vervoer bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar?
3. Zijn er bewegwijzerings pictogrammen voor mensen met Niet Aangeboren Hersenletsel, mensen met een verstandelijke beperking of mensen met laag geletterdheid?
4. Zijn er "gesproken" bewegwijzerings borden voor mensen met een visuele beperking, bijvoorbeeld bij bushaltes? En zijn er lichtstraten of geschreven informatie voor mensen met auditieve beperkingen?
5. Zijn er contrastkleuren of reflectoren aangebracht op paaltjes? In het donker kun je er lelijk over struikelen!
6. Is er sprake van overhangend groen, wortelopdruk, zwerfvuil? Slechtzienden zien het niet!
7. Hoe is de verlichting binnen de wijk; is er voldoende verlichting en zijn de lampen op de goede hoogte geplaatst zodat ze niet verblinden, vormen ze obstakels op de trottoirs?
8. Zijn er langs de routes voldoende rustbankjes?
9. Is er nagedacht over de veiligheid, toegankelijkheid en parkeermogelijkheden voor mensen in een scootmobiel?

* Zie voor de uitgebreide checklist van een goed toegankelijke woon- en leefomgeving de checklist toegankelijk Brabant van ZetOpen; februari 2009, www.zetopen.nl en www.toegankelijkbrabant.nl. Gebruikt u hier ook het Wenkenblad voor een toegankelijke wijk, BCG, november 2009.

10. Zijn er aangepaste speelvoorzieningen of speeltuinen binnen uw wijk?
11. Is er een openbaar invalidentoilet aanwezig in de wijk (in het park, bij een visvijver)?
12. Is er een buurt informatie boekje of digitale buurtkaart met: geschreven informatie; gesproken informatie en digitale informatie in toegankelijke bestanden (tekst versies) en informatie in pictogrammen of plaatjes?
13. Hoe worden de informatie diensten (media, lokale omroep) toegankelijk gemaakt?
14. Is de informatie van uw eigen organisatie toegankelijk? Worden mensen met beperkingen betrokken?

Sociaal toegankelijke woon- en leefomgeving

15. Wordt er in de buurt gewerkt aan gerichte voorlichting (bijvoorbeeld op scholen en aan wijkbewoners) of aan beeldvorming (meer begrip en tolerantie)?
16. Is er genoeg sociale samenhang waardoor men in de gaten heeft wanneer het wat minder gaat met een mede wijkbewoner en men elkaar helpt? Hoe kunnen formele en informele netwerken worden opgezet om het gebrek aan sociale samenhang te compenseren?
17. Is er een wijkcontactpersoon of buurtmeester? Bestaat de mogelijkheid om (indien gewenst, op aanvraag) de buurt te verkennen met een nieuwe (kwetsbare) buurtbewoner?
18. Beschikt de wijkcontactpersoon of buurtmeester over een signaleringsinstrument om eenzame mensen, (jonge) mantelzorgers, zorgmijders en kwetsbare mensen op te sporen? Weet deze buurtmeester naar wie hij/zij kan doorverwijzen indien nodig?
19. Beschikken de mensen met beperkingen die in uw GWI gebied wonen over een sociaal netwerk? Kunnen ze een beroep doen op vrijwilligers en weten ze waar ze dat kunnen vragen?

Zijn er actiepunten die u kunt opnemen in uw GWI wijkconvenant??

Geschikte voorzieningen

1. Heeft u het idee dat de mensen met beperkingen in de wijk gewoon meedoen: hebben ze contact met medebewoners, doen ze mee met activiteiten in het buurthuis/ wijkgebouw, doen ze mee aan straat- of buurtfeesten, gaan de kinderen naar de scouting of andere clubs? Kunnen gehandicapte toeschouwers op de sportclubs terecht?
2. Welke specifieke voorzieningen kent u in uw buurt en hoe inclusief zijn deze? Denk hierbij aan onderwijs en opvang, consultatiebureau, sport, bibliotheek, buurt- en gemeenschapshuizen, wijkinformatiepunt, steunpunten, satellieten (een satelliet is een klein zorgkruispunt van waaruit ook zorg en ondersteuning geboden kunnen worden, bijvoorbeeld in wijken waar de Centrale Zone niet het hele gebied kan bedienen) en zorgkruispunten (een zorgkruispunt is een plek waar alle zorg- en welzijnsvoorzieningen zijn geconcentreerd), eetpunten, verenigingsleven, geloofsgemeenschappen, respijtzorgvoorzieningen. Maar ook aan theaters, bioscopen, musea en horecagelegenheden.
3. Is er overleg met en afstemming tussen de organisaties in uw wijk waar het “openstaan” van de voorzieningen voor mensen met een beperking kan worden bewerkstelligd?
4. Als er een evenement in uw wijk wordt georganiseerd (denk aan Koninginnedag of de avondvierdaagse), is dit evenement dan fysiek toegankelijk?*
5. Is er voor de broer of zus met een handicap die niet in de wijk naar school gaat maar wel meedoet met de avondvierdaagse van de school in de wijk, ook een snoepzak of een ijsje?
6. Kunnen alle doelgroepen gebruik maken van de aanwezige voorzieningen of worden bepaalde groepen uitgesloten, bijvoorbeeld op basis van leeftijd?

* Voor het realiseren van toegankelijke evenementen zie het Wenkenblad voor een toegankelijke wijk, BCG. November 2009.

7. Is er vrijwillige ondersteuning mogelijk om de mensen gebruik te laten maken van de voorzieningen; bijvoorbeeld vervoer of begeleiding?
8. Houden de kosten van de activiteiten en voorzieningen rekening met het inkomen of de financiële situatie? Is er compensatie mogelijk?
9. Zijn de voorzieningen die er zijn ook open in de weekenden en tijdens de vakanties?
10. Werken er mensen met beperkingen in de winkels of bedrijven in uw wijk of buurt? Is er mogelijkheid voor betaalde arbeid, dagbesteding of dagactiviteiten voor mensen met beperkingen?

Geschiede ondersteuning

1. Hoe zichtbaar en toegankelijk is de "help mij" desk in de wijk? Met andere woorden: zijn steun en nabijheid geregeld in de wijk? Kunnen mensen om ondersteuning vragen? Is er iemand eindverantwoordelijk voor de uiteindelijke oplossing van de vraag naar zorg en ondersteuning die gesteld werd? Wordt er onderling teruggekoppeld en doorverwezen? Wordt er gewerkt met een "wijk case-manager"?
2. Weet u waar u ADL (algemene dagelijkse levensverrichtingen) assistentie, doventolken, gidsen of schrijftolken kunt regelen voor het geval dat er evenementen of andere grootschalige activiteiten worden georganiseerd?
3. Is er een ambulante nachtteam zodat nachtzorg ingeschakeld kan worden en er ook 's nachts gereageerd kan worden op alarmering?
4. Is de mogelijkheid om gebruik te maken van alarmering of andere ondersteunende diensten open voor alle leeftijden?
5. Zijn er respijtzorgvoorzieningen voor mantelzorgers, is er mogelijkheid tot lotgenotencontact?

Zijn er actiepunten die u kunt
opnemen in uw GWI wijkconvenant??

6. Weet u waar en hoe u vrijwilligers kunt regelen voor mensen die dat nodig hebben?*
7. Weet u welke organisaties zorg en/of ondersteuning kunnen bieden?

Zijn er actiepunten die u kunt opnemen in het GWI wijkconvenant?

Veiligheid bij calamiteiten of rampen

1. Weet u waar u de mensen die verminderd- of niet zelfredzaam zijn kunt vinden bij een ramp of calamiteit en welke specifieke ontruimingsvoorzieningen zij nodig hebben?
2. Worden er rampenoefeningen gehouden in uw wijk en gaan die uit van alle mensen die verminderd- of niet zelfredzaam zijn?

Denkt u eraan dat het BCG ondersteuning kan bieden bij het voorlichten van politie, GGD en brandweer als u dit onderwerp bespreekbaar wilt maken?!

Zijn er actiepunten die u in het GWI wijkconvenant of uitvoeringsplan wilt opnemen?

* U kunt voor informatie hierover gebruik maken van de brochure "Kunt u mij een handje helpen?" BCG, november 2009

Hoofdstuk 3

Praktische zaken

Samenwerking

1. Hoe inclusief is de samenwerking; zijn alle partijen vertegenwoordigd in het overleg? Denk hierbij aan het GWI samenwerkingsverband, de wijk- en dorpsraden, de belangenorganisaties, de wijkinformatiepunten, de buurtmeesters, de gebruikers, etc.
2. Wie mist u in het overleg?

Zijn er actiepunten die u kunt opnemen in het GWI wijkconvenant?

Benoemen van aandachtspunten

1. Geeft u een samenvatting van de zaken die in uw wijk moeten worden geregeld om uw wijk echt inclusief te maken.
2. Benoem met elkaar de top 10 van zaken die u in het wijkconvenant wilt opnemen.
3. Geeft u aan wie voor welk punt verantwoordelijk is en wie er nog meer nodig zijn om het actiepunt uit te voeren.
4. Maak afspraken over wie de regie gaat voeren binnen uw GWI gebied als u dat nog niet heeft gedaan.

Documentatie, informatie en tips

Documentatie

- Checklist toegankelijk Brabant; checklist verkeersinfrastructuur, openbare gebouwen en winkels van BTB Bouwadvies; www.zetopen.nl; www.toegankelijkbrabant.nl;
- Toegankelijke informatie voor specifieke doelgroepen: www.drempelvrij.nl; www.nvvs.nl; www.dedicon-educatief.nl; www.anders-lezen.nl; www.thls.nl;
- Folder en DVD "Niet bang, maar voorbereid", Taskforce Handicap en Samenleving; www.rvarium.nl;
- Adressen voor het aanvragen van doventolken: www.dovenschap.nl;
- Adressen voor het aanvragen van schrijftolken: www.tolknet.nl
- ADL assistentie: algemene dagelijkse levensverrichtingen; zoals toiletgang, hulp bij eten en drinken; aan te vragen bij elke zorginstelling in het zorgkruispunt in de wijk.

Informatie

De informatie in het onderstaande overzicht is uitgebreid beschreven in de informatiebrochure "Trainingen en publicaties van het BCG". In het onderstaande worden ze kort genoemd.

Alle producten behalve de film en de lesprogramma's zijn te downloaden of op papier te verkrijgen bij:

Bredas Centrum Gehandicaptenbeleid

Postbus 9729

4801 LV Breda

TELEFOON: 06 – 11 88 18 35

E-MAIL: bcg@handicapbreda.nl;

WEBSITE: www.handicapbreda.nl of www.gwiwijk.nl

- Geschikt wonen voor iedereen, dus vanuit uw wens. Oktober 2003. Downloaden via www.gwiwijk.nl;
- Geschikt wonen voor iedereen met een beperking, achterbanraadpleging in Breda, Alphen-Chaam en Baarle-Nassau, SOAB, november 2004;
- Sturen en verbinden, randvoorwaarden voor goed lokaal integraal gehandicaptenbeleid, BCG, november 2004. Beide rapporten zijn te downloaden via www.gwiwijk.nl;
- Brochure BCG: "Kunt u mij een handje helpen?" Tips voor het opzetten van een sociaal netwerk ter ondersteuning van mensen met beperkingen en hun mantelzorgers. Op aanvraag verkrijgbaar via het BCG of downloaden via www.gwiwijk.nl;
- Film BCG: "ik laat je iets zien ..."; op aanvraag te verkrijgen bij het BCG;
- Cursus "Leren door ervaren; trainingsprogramma inclusief beleid"; maatwerk programma voor wijk -en dorpsraden en beleidsmakers; op aanvraag bij het BCG;
- Flyer BCG: Tips om het uw gehandicapte medemens iets makkelijker te maken, op aanvraag verkrijgbaar bij het BCG of downloaden via www.gwi.nl;
- Wenkenblad voor een toegankelijke wijk; op aanvraag verkrijgbaar bij het BCG of downloaden via www.gwiwijk.nl;
- Lesprogramma: "Gehandicapt en dan..."; voorlichtingsprogramma voor (basis) scholen, besturen en vrijwilligers. Aan te vragen bij het BCG;
- Voorlichtingsprogramma BCG: "Max jij ook?!" Lesprogramma voor het ontdekken van en omgaan met jonge mantelzorgers; verkrijgbaar bij Mezzo, www.mezzo.nl; Telefoon: 030 - 659 22 22;

- Werkmethodiek “ Iedereen heeft een rugzak” , methodiek voor het werken met jonge mantelzorgers, uitgave van het BCG; verkrijgbaar via Mezzo, www.mezzo.nl; Telefoon: 030 - 659 22 22;
- Lotgenoten contact en informatie voor jonge mantelzorgers: www.maxjijook.nl.

Tips

- Stel private speeltuinen bij instellingen open voor iedereen;
- Ga eens op bezoek in de aangepaste speelvoorziening bij het Revalidatie Centrum Breda om te kijken welke speeltoestellen integraal toegankelijk en bruikbaar zijn;
- Stichting Bredase Aangepaste Sporten heeft een schat aan informatie over geïntegreerd sporten en sporten die mogelijk zijn voor mensen met beperkingen;
- Hangplekken hebben vaak een negatieve lading, maar kunnen prachtige ontmoetingsmomenten creëren tussen mensen met en zonder beperkingen;
- Organiseer in uw wijk eens een bijeenkomst met onder andere scholen, verenigingsleven, bibliotheek, kerk en sportvoorzieningen waar met elkaar wordt afgestemd hoe het “gewoon meedoen” van mensen met beperkingen kan worden bereikt. Het BCG kan daarbij helpen;
- Organiseer samen met het BCG een voorlichtingsbijeenkomst over het evacueren van mensen die verminderd- of niet zelfredzaam zijn, zodat u echt goed voorbereid bent op een ramp of calamiteit;
- Praat eens met de bij de woonvoorzieningen betrokken zorgorganisaties over de mogelijkheid van vrijwilligerswerk in de wijk voor hun cliënten. Of betrek de bewoners van de woonvoorziening eens bij de praktische organisatie van een evenement of straatfeest;

- Vraag een gratis workshop of training aan van de methode familie zorg, dit wordt gesubsidieerd door de Provincie Brabant. U kunt hiervoor terecht bij: Expertisecentrum Familiezorg, tel 013 5443343; email: info@exfam.nl;
- Er wordt op dit moment door ZonMw een maatjesproject voor jonge mantelzorgers opgestart, wellicht iets om van op de hoogte te blijven;
- Kijk voor veel meer informatie over mooie initiatieven in het kader van Geschikt Wonen voor Iedereen in de uitgave "Bijzonder Gastvrij in de wijk" dat het SOAB heeft samengesteld op verzoek van het BCG; deze uitgave is te downloaden via www.gwiwijk.nl.

